

CEFTA Dodatni Protokol 6 o trgovini uslugama

Osnovne informacije za privredu

Dodatni protokol 6 (DP6) proširuje princip slobodne trgovine sa industrijskih i poljoprivrednih proizvoda i na uslužni sektor i elektronsku trgovinu.

Usvojen je na ministarskom sastanku u Tirani u decembru 2019, a stupio na snagu 11. januara 2021.

ŠTA POKRIVA DODATNI PROTOKOL 6?

CEFTA pokriva Zapadni Balkan i Moldaviju što čini zajedničko tržište od 20 miliona potrošača i zajedničku privredu od 120 milijardi dolara.

Sve **firmе koje rade u uslužnim sektorima i posluju na nekom od CEFTA tržišta**, a žele da svoje **usluge pružaju** na drugim CEFTA tržištima mogu imati koristi od DP6.

To mogu ostvariti na jedan od sljedeća četiri načina:

1. Kada **se usluga pruža** potrošačima na drugim CEFTA tržištima, bez fizičkog prisustva (npr. iznajmljivanje filmova preko internet platformi ili prevod dokumenata koji se razmjenjuju elektronski ili poštom)
2. Kada **potrošač putuje iz jedne u drugu stranu CEFTA sporazuma** kako bi dobio uslugu (npr. hotelske ili ugostiteljske usluge turistima ili medicinske usluge pacijentima)
3. Kada **se usluga pruža kroz kćerku kompaniju ili predstavništvo** na drugom CEFTA tržištu (npr. banke otvaraju podružnice na stranim tržištima)
4. Kada se privremeno **šalju fizička lica** sa jednog na drugo CEFTA tržište da isporuče uslugu (npr. građevinska firma koja šalje svoje majstore ili muzički bend koji ima svirku u klubu)

KOJE KORISTI OBEZBJEĐUJE DODATNI PROTOKOL 6?

DP6 uvodi obavezu da se uklone ograničenja u trgovini uslugama i pruža garanciju da se ograničenja neće uvoditi u budućnosti.

Ograničenja se mogu odnositi na **pristup tržištima**, odnosno na:

- broj firmi na tržištu
- vrijednost usluge
- broj transakcija i drugih oblika učinka
- broj fizičkih lica koja se mogu uposliti u pružanju usluga
- formu pravnog lica ili zajedničkog poduhvata
- učešće u kapitalu domaćih firmi

a mogu biti u obliku maksimalnih ili minimalnih pragova, kvota, ekonomskih testova i dr.

Ograničenja se mogu odnositi na efektivnu diskriminaciju kompanija iz regiona u odnosu na domaće konkurente.

IZUZECI POSTOJE

U Aneksu 3 DP6 nalazi se tabela koja daje prijedlog obaveza i izuzetaka. Oni se mogu odnositi na sektor, način trgovine i vrstu ograničenja.

POSEBNA PRAVILA O KRETANJU FIZIČKIH LICA

DP6 omogućava kompanijama iz strana CEFTA sporazuma da svoje zaposlene privremeno šalju na druga CEFTA tržišta. Ovo pravo se odnosi na sljedeće kategorije:

- Ključno osoblje u kompanijama:
 - Poslovni posjetioци odgovorni za osnivanje pravnog lica ili predstavništva (do šest mjeseci)
 - Osobe premještene unutar korporacija: direktori i specijalisti (do pet godina)
- Pripravnici u kompanijama (do jedne godine)
- Prodavci poslovnih usluga (do šest mjeseci)
- Pružaoци ugovorenih usluga (do šest mjeseci)
- Nezavisni stručnjaci, tj. preduzetnici (do šest mjeseci)
- Kratkotrajni posjetioци u poslovne svrhe (do šest mjeseci)

LICENCE, PROFESIONALNE KVALIFIKACIJE I TEHNIČKI STANDARDI

Strane iz CEFTA Sporazuma mogu tražiti da pružaoци usluga na nekom od CEFTA tržišta imaju posebno odobrenje (licencu), kvalifikacije ili da ispunjavaju određene standarde. Ukoliko to traže, moraju obezbijediti postupak koji je zasnovan na objektivnim i transparentnim kriterijumima. U slučaju nepovoljne odluke, Strane moraju obezbijediti pravo na žalbu u objektivnom i nepristrasnom postupku. Strane su se obavezale da dogovore posebne uslove i pravila za priznavanje kvalifikacija za regulisane profesije.

ELEKTRONSKA TRGOVINA

Dogovor o elektronskoj trgovini obezbeđuje da digitalni proizvodi (npr. elektronske knjige ili muzički snimci) koji se naruče preko interneta, ne podliježu carinjenju. Dogovoren je i dijalog o unapređenju elektronske trgovine u regionu koji je pokrenut u decembru 2020. godine na osnovu Plana regulatornog dijaloga za elektronsku trgovinu. Dijalog ima pet prioriteta:

- 1) usaglašavanje propisa, uključujući zaštitu potrošača i geografsko blokiranje
- 2) snižavanje transakcionih troškova (dostave i plaćanje)
- 3) jednostavnije carinske procedure za slanje i primanje paketa
- 4) međusobno priznavanje elektronskih potpisa i drugih oblika elektronske identifikacije i
- 5) osnaživanje privrede.

VIŠE INFORMACIJA

Više informacija možete naći na našoj internet stranici www.cefta.int

Dodatni protokol 6 o trgovini uslugama. Više informacija [ovde](#).

Plan regulatornog dijaloga za elektronsku trgovinu. Više informacija [ovde](#).

CEFTA Sekretarijat: **Rue de la Loi, 42/10, 1040 Brisel, Belgija.**

 +322-229-10-11

 cefta@cefta.int

2021

Co-funded by
the European Union